

olaylar yorumlar

TÜM TEKNİK ELEMAN ÖRGÜTLERİ SİSAG'DAKİ GREVİ DESTEKLİYOR

Hacettepe vakıfları kuruluşlarından SİSAG şirketinin merkez binası önünde, bir süredir grevde bulunan SİSAG işçileriyle birlikte 13 Ekim'de bir basın toplantısı yapan teknik eleman örgütlerinin yetkilileri, SİSAG işçilerinin grevini sonuna kadar destekleyeceklerini bildirdiler. TMMB ve ona bağlı 18 Meslek Odası ile, TÜİED, Tüm Yüksek Tekniker ve Teknikerler Derneği, Türkiye Jeomorfoloqlar Derneği ve Türkiye Teknik Öğretmenler Derneği'nin ortaklaşa açıklaması şöyle:

"SİSAG'da çalışan teknik elemanların aylardır sürdürdükleri sendikalaşma ve toplu sözleşme ile haklarını alma, insanca çalışma koşullarına kavuşma mücadelesi, Şirket Yönetiminin sendikal hakların kullanılmasına özünde karşı tutumu nedeniyle grev noktasına gelmiş ve SİSAG işçileri bir hafta önce greve başlamışlardır.

Gelişmeleri başından beri izle-

mekte olan teknik eleman örgütleri, bugün tümüyle SİSAG işçilerinin haklı eyleminin yanında ve güçlerini grevin başarısı için kullanmaya kararlıdırlar.

SİSAG grevi, teknik eleman örgütleri için özel bir önem taşımaktadır. Çünkü, ülkemizdeki teknik elemanların büyük bir kesimi, yasal olarak sendikal haklara sahip olduğu halde bu haklar onlara kullanılmamaktadır. Bu durumdaki teknik elemanların sendikal haklarını kullanmalarının sağlanması, örgütlerimizin ortak eylem programında öncelik ve ağırlıkla yer almaktadır.

Sistem İşletme Proje Servisi Araştırma Geliştirme (SİSAG) Limited Şirketi, Hacettepe Vakfına bağlı en büyük şirketlerden biridir ve burada 170 teknik eleman çalışmaktadır.

Ve bugün bu teknik elemanların tümü grevedir.

SİSAG'da çalışan teknik elemanlar, yılda 100 milyon TL'den fazla karşılığı olan değerde proje üretmektedirler. Bunlar arasında üniversite sınavları seçme ve yerleştirme, Yay-Kur, Mektupla Yüksek Öğretim gibi yüzbinlerce öğrenciyi ilgilendiren teknik hizmetler, birçok

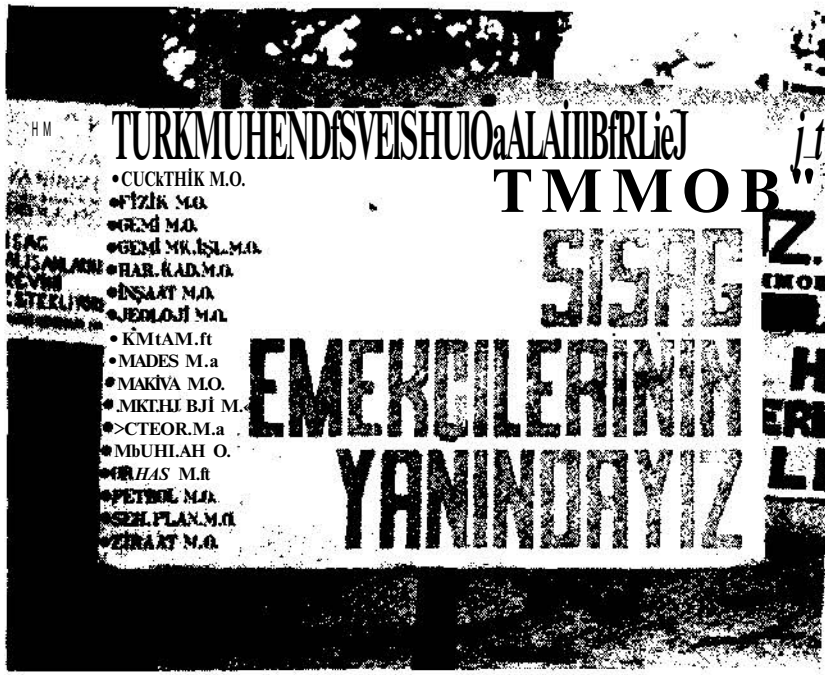
üniversitelerin eğitim ve hastane binalarının yapı projelendirme hizmetleri bulunmaktadır.

Bu kadar önemli projeleri yürüten ve çok çeşitli uzmanlık dallarındaki teknik elemanlar, SİSAG Yönetimi tarafından köle gibi çalıştırılmak istenmektedir. Sendikalaşma çalışmalarına katıldıkları için 12 teknik eleman grevden önce işten atılmıştır. SİSAG patronları, grevi kırabilmek için önemli kamu yatırımlarını tehlikeye düşürecek sorumsuz davranışlar içindedirler. SİSAG'daki uzmanlaşmış teknik elemanlarca yürütülen bu projeler TEKSİS ve MEİKSAN gibi paravan şirketlerce dışarıya verilmekte, ayrıca ehliyetsiz elemanlar gizlice çalıştırılarak projelerin sağlığı kuşkulu duruma getirilmektedir.

Bu açılardan bakıldığında, SİSAG'daki sendikalaşma ve grev olayının önemi açığa çıkmaktadır. Çok sayıda nitelikli teknik elemanın diğer işçilerle birlikte sendikalaşmayı çeşitli baskılara karşın başarması ve haklarını bilinçli bir kararlılıkla savunmaları sendikal mücadelede önemli ve örnek bir adımdır. SİSAG'daki grevci işçileri sonuna kadar destekleyeceğimizi duyururuz."

SİSAG emekçileri ve teknik eleman örgütlerinin temsilcileri, basın toplantısından sonra birarada...

"Ertelenen YAY-KUR sınavlarının sorumluluğu, SİSAG yöneticilerine aittir"

Teknik eleman örgütlerinin yukarıdaki açıklamasının yanı sıra, Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin, Yay-Kur sınavlarının ertelenmesine ilişkin ve grevçileri suçlar nitelikteki demeçleri üzerine, TMMOB ve Birliğe bağlı Elektrik ve Makina Mühendisleri Odasınınca yapılan 16 Ekim tarihli açıklamada şöyle denildi:

"Bugün, güvenlik kuvvetlerince çadır kurmalarına bile izin verilmeyen, grevci teknik elemanlar, açık havada, yağmurda ve soğukta, direnişlerini inançla sürdürmektedirler. SİSAG grevini kırmak için işverence çeşitli girişimlerde bulunmakta, çalışmalarını sürdürülen YAY-KUR gibi projeler, işveren sorumsuz davranışları nedeniyle çıkmaza girmektedir.

Uzmanlık isteyen çalışmaların, grev kırmak amacıyla, işten anlamayan kaçak işçilere yaptırılmak istenmesi, grevci teknik

elemanların daha önce çeşitli defalar işaret ettikleri sonucu getirmiştir. Milli Eğitim Bakanlığınca, YAY-KUR sınavlarının SİSAG grevi nedeniyle ertelendiği bildirilmekte ve sorumluluk SİSAG grevcilerine yüklenmek istenmektedir. Oysa, bu sonucun tek sorumlusu, işçilerin haklarını vermeyi reddeden, grevi kırmak için işten anlamayan ehliyetsiz kişileri çalıştırarak sorunu çıkmaza götüren SİSAG yöneticileridir. Bu davranışın sürmesi, yalnızca YAY-KUR sınavlarının ertelenmesi sonucunu vermekle kalmayacak, sorunu içinden çıkılmaz duruma getirecektir.

TMMOB, MMO ve EMO olarak, bu sorunun ancak, insanca çalışma koşulları ve işgüvenliğinin mevcut olduğu bir ortamda, konunun gerçek uzmanı olan grevdeki SİSAG teknik elemanlarınca çözülebileceğini kamuoyuna bildirmeyi görev sayıyoruz."

Danıştay, TÖB-DER'in kapatılması işlemini durdurdu

TÖB-DER Genel Merkezi 1 Ekim günü Ankara Valiliğinin bir yazısıyla kapatıldı. Emniyet 1. Şube ekipleri TÖB-DER Genel Merkezine gelerek kapatılmaya ilişkin Valilik onayını gösterdiler ve arama yapacaklarını bildirdiler. Valilik kapama gerekçesi olarak DGM'lerle ilgili toplantı ve yürüyüşte siyasi nitelik bulunduğunu öne sürüyor ve TÖB-DER Genel Merkezini Dernekler Yasasına dayanarak kapatıyordu. TÖB-DER Genel Merkezinde arama yapan polisler, içerdekilerin adlarını saptayarak dışarı çıkardılar ve Genel Merkezde bulunan kitaplar ve diğer yayınları götürdüler. Genel Merkez kapatılınca TÖB-DER'in bütün şubeleri de kapatılmış oluyordu. Emniyet görevlileri aramadan sonra TÖB-DER yöneticilerinin isteği üzerine bir tutanakla "herhangi bir suç unsuruna rastlanmadığını" belirttiler.

Genel Merkezin kapatılmasından sonra TÖB-DER yöneticileri kararın kanunsuz olduğunu ve durdurulması için Danıştay'a başvuracaklarını söylediler. Genel Başkan Gültekin Gazioglu "TÖB-DER'li öğretmenler Kurtuluş Savaşı yılları sırasında kurulan antiemperyalist Türkiye Müallimler Cemiyeti'nin mirasçısıdır. Onların mücadelesi keyfi tasarruflarla durdurulamaz. TÖB-DER yaşayacaktır" dedi.

VALİLİĞİN AÇIKLAMASI

Ankara Valisi Dumuş Yalçın, kapatılma kararıyla ilgili olarak yaptığı açıklamada "TÖB-DER'in Dernekler Kanununda yer alan 'tek amaçla uğraşma' kuralına uymadığını, kurulması yasak dernek durumuna geldiğini, dernek yetkili ve sorumlularının faaliyetlerini TCK'nın 141 ve 142. maddeleri çerçevesinde değerlendirmek gerektiğini" ileri sürdü.

TÖB-DER Genel Merkezi ve Ankara Şubesinin polislerce aramı mühürlenmesinden sonra, İstanbul'daki TÖB-DER Aksaray Şubesi ile

İstanbul Öğretmenler Derneği Lokali de kapatıldı. Aksaray Şubesinde arama yapan polisler ikisi kadın olmak üzere altı kişiyi gözaltına aldılar. Ayrıca polisler TÜB-DER Genel Merkezinde de arama yaptılar.

TÖB-DER DANIŞTAY'a BAŞVURUYOR

TÖB-DER yöneticileri kapatma kararının durdurulması ve iptali için 4 Ekim'de Danıştay'da dava açtılar.-

TÖB-DER avukatları Danıştay'a verdikleri dava dilekçesinde Valilikçe ileri sürülen gerekçelerden hiçbirinin 1630 sayılı Dernekler Yasası'nın 45. maddesinde gösterilen 'faaliyetten alınma' sebepleri arasında sayılmadığını belirterek özetle şöyle dediler:

"Toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkı Anayasa'nın 28. maddesinde yer alan temel haklardanır. Yasal şartları yerine getirilerek yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinden ötürü suçlamada bulunmak, Anayasal bir hakkın kullanılmasını engellemek anlamını taşır. Dernek Tüzüğü'nün 3. maddesinde TÖB-DER'in amaçları arasında 'insan hakları evrensel beyannamesi ile Anayasamızın milli, demokratik, layık ve sosyal hukuk devleti kapsamında faaliyet göstereceği' belirtilmiştir.

Kamuyuna da genişçe yansıdığı gibi, devlet memurları içinde görev yeri değiştirilmek, görevden uzaklaştırılmak, görevine son verilmek biçiminde idari işlemlere en yoğun konu olan görevliler, öğretmenler olmuştur. Düzenlenen türlü saldırılarda çok sayıda öğretmen yaralanmış ve altı öğretmen öldürülmüştür. Geçim düzeyleri çok düşük olan bu meslek mensupları, aile ve çocuklarıyla birlikte açlığa mahkum edilmiştir. Öğretmenlerin bu tür tehlikeler ve ağır yaşam koşulları karşısında, yasal çerçevede tepki göstermelerini, amaç dışı bir faaliyet saymak olanaksız olduğu gibi, dernek üyelerinin hayatına mal olan faşist baskıları, örgütü ilgilendirmeyen bir konu olarak görmek ve göstermek de tutarlı bir tutum sayılmaz."

TÖB-DER yöneticilerinin başvurusu üzerine Danıştay 12. dairesi yürütmenin durdurulmasına karar verdi. Danıştay'ın bu ka-

rarından sonra Ankara Valiliğinin hareketsiz kalması üzerine TÖB-DER yöneticileri gazetecilere bir açıklama yaparak Genel Merkez kapısındaki mühürleri açtılar. Bunun üzerine yöneticiler ve çalışanlardan oluşan 22 kişi gözaltına alınarak tutuklanma istemiyle mahkemeye sevkedildiler. Nöbetçi Ankara Asliye Ceza Mahkemesinde sorguları yapılan Gazioglu ve arkadaşları tutuklamaya gerek olmadığına karar verilerek serbest bırakıldılar.

TÖB-DER AÇILARAK ÇALIŞMALARINA BAŞLADI

Danıştay'ın TÖB-DER'in kapatılması ile ilgili olarak aldığı yürütmeyi durdurma kararı üzerine Ankara Valiliğinin, bu kararın yeniden gözden geçirilmesine ilişkin talebi de Danıştay 12. dairesine reddedildi. Gereklili bildirimlerin yapılmasıyla birlikte TÖB-DER yeniden açıldı.

İÇİŞLERİ BAKANI'NIN İŞLEMİNİN DANIŞTAY CA DÜRDÜRÜLMESİ ÜZERİNE

Vedat Dalokay görevine döndü

1 Ekim günü İçişleri Bakanı Asiltürk, Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay'ın, belediyede çalışan temizlik işçilerinin direnişiyi ilgili hiçbir tedbir almadığını iddia ederek görevinden el çektilerini açıkladı. Bunun üzerine bir basın toplantısı yapan Dalokay, işlemin yasal olmadığını belirterek Danıştay'a başvuracağını bildirdi ve özetle şöyle dedi:

"İçişleri Bakanı beni Memurin Muhakemat Kanunu'nun 12. maddesine göre görevden aldığını belirtiyor, oysa bu madde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ve mahkeme 3.7.1963 tarihli kararıyla bu tür işlemlerin yargı organlarından geçmeden uygulanmayacağını bildirmiştir. Daha dayandıkları maddenin yürürlükte olup olmadığını bilmeyenler, halkın güvendiği ve seçime işbaşına getirdiği kişileri görevden alabiliyorlar. Bu, Cephe hükümetinin içinde bulunduğu durumu açıkça ortaya koyan bir örnektir."

Dalokay daha sonra Danıştay'a başvurarak hakkındaki kararın durdurulmasını ve iptalini istedi. Dalokay, dilekçesinin olaylar bölümünde şöyle dedi:

"Ankara Belediyesi temizlik işçileri, ücretleri belediyenin mali imkanları elvermediği için ödenmediğinden greve başvurmuşlardır. Belediye Başkanı sıfatıyla bu duruma karşı alacağım herhangi bir kanuni tedbir bulunmamaktadır. Ancak işçilerin ücretlerini ödemek için gerekli parayı bulmak amacıyla hükümet nezdinde defalarca girişimde bulunmuş, hatta Sayın Cumhurbaşkanı katına kadar gidilmiştir. Fakat bir sonuç elde edilememiştir. Bütün bunlar ortadayken İçişleri Bakanı bana gerçeğe uymayan beyan ve davranışlar izafe ederek hakımda işten el çekirme kararı vermiştir."

Dalokay'ın başvurusu üzerine Danıştay 5. dairesi oybirliği ile İçişleri Bakanı'nın işleminin yürütülmesini durdurma yolunda karar aldı. Danıştay'ın yürütmeyi durdurma kararı alması üzerine Dalokay görevine başladı.

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ise bu karar ile ilişkin olarak görüşünü açıklarken Danıştay'ın hukuki bir hata yaptığını öne sürdü ve Danıştay nezdinde karara itiraz edilerek tasahihi karar isteminde bulunulacağını bildirdi. Bu arada Dalokay'ın, göreve başladığına dair Ankara Valiliğine bir yazı göndermesi üzerine Vali Yalçın "Danıştay'ın verdiği kararın muhatabının Valilik olmadığını, İçişleri Bakanlığından da bu konuda herhangi bir iş'arın yapılmadığını" bildirerek Dalokay'ın yazısını işleme tabi tutmaktan iade etti.

İçişleri Bakanlığı'nın Danıştay'a yaptığı tasahihi karar talebinin de reddedilmesi üzerine Dalokay'ın görevine devam etmesi kesinleşti.

TEMİZLİK İŞÇİLERİNİN GREVİ YASAL

Bu gelişmelerin yanı sıra Yenimahalle 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Ankara Cumhuriyet Savcılığı'nın başvurusu üzerine yaptığı inceleme sonunda belediye işçilerinin direnişlerinin kanunsuz grev olmadığına karar vererek tutuklu işçileri serbest bıraktı.

KAPATILAN

IH:VM:T «ÜVENLİK AIAHKEATELEKİ

12 Hart döneminden beri üzerinde pek çok tartışılan; politika, hukuk çevrelerinde, sendikalar, meslek örgütleri ve demokratik derneklerde birkaç kez en güncel konu olarak ele alınan Devlet Güvenlik Mahkemeleri sorunu, Ekim 1976'da yeni bir döneme girdi. Anayasa Mahkemesinin, yeniden yasa hazırlanıp yürürlüğe konulması için tanıdığı süre içinde Milliyetçi Cephe'nin tasarılarından birini kanunlaştırılmaması üzerine DGM'ler kapatıldı. Başarılı bir dayanışma içinde eylem ortaya koyan devrimci ve demokrat çevrelerin üzerine yapılan baskılar yoğunlaşmış TÜB-DER kapatılır, Dalokay görevden alınırken, TMMOB başkanının da 63 yıla mahkum olması istendi.

Türkiye'de demokrasinin sınırlarını daha da daraltmak için cephe ortaklarınca yürütülen çalışmalar toplu demokratik direnişle karşılaşmış ve yenilgiye uğrayınca, yeniden DGM'ler çıkartmak, baskıları yoğunlaştırmak, "sıkıyönetim" hesaplarına girmek, iç tüzük değişiklikleriyle CHP parlamenter muhalefetinin sesini kısmak eğilimleri gözlemlendi.

İşte bu ortamda DGM'leri, onlara karşı verilen mücadeleyi yeniden gözden geçirmek ve bu taptaze toplumsal deneyi değerlendirmek gereklidir.

DGM'lerin KURULUŞU

Yakın tarihimizin en karanlık dönemlerinden birinde, 1961 Anayasasının defalarca değiştirilip "lüks" olmaktan çıkarıldığı, demokratik gelişmelerin önüne set çekildiği günlerde hukuk düzenimizde yapılan önemli değişikliklerden biri de Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanunu oldu. Olağanüstü yargılama

yöntemleriyle "huzur" sağlamak üzerine düşünceler darbeden hemen sonra yayımlanmaya başlandı (Nihat Erim, 10.4.1971 tarihli Cumhuriyet Gazetesi). Seçim öncesinde sıkıyönetime son verme gerektiğinde sıkıyönetim mahkemelerinin yerini alacak "olağanüstü" mahkemeler kurma özelemleri yeniden dile gelmeğe başladı. 1976 Eylül-Ekim'inde DGM'lerin kapatılması yönünde tepkilerin yoğunlaşması üzerine Başbakanın birkaç kez sıkıyönetimden söz etmesi 'DGM' ile "sıkıyönetim" arasındaki ilişkinin hiç de raslantısal olmadığını kanıtlamaktadır.

DGM'ler NEDEN TEMEL HUKUKA VE ANAYASAYA AYKIRIDIR ?

Bu konu demokratik güçlerce en ince ayrıntılarına dek incelenen, bilim adamları, gazete yazarları ve geniş bir toplum kesimince değerlendirilen ender konulardan biridir. Birçok kez belirtilmiş görüşlerin en önemlilerini özetlemek bizim değerlendirmemiz için yeterli olacaktır.

a) Tüm demokratik girişimlerin kaynaklandığı burjuva demokratik devrimi düşünürlerinden Montesquieu'den beri "yasama", "yürütme" ve "yargı" organlarının ayrılması temel bir görüştür. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi ile Amerikan Anayasası bu görüşün temel kazandığı 18. yüzyıl hukuk belgeleridir. Cumhuriyet Anayasalarında da bu görüş önemle yer almıştır. Devlet Güvenlik Mahkemelerinde ise hakimlerin, savcılarının hükümet adayları arasından seçilmesi ve belirli bir süre için görevde kalmaları hem "hakim teminatı"ni ortadan kaldırmakta hem de "yargı"yı "yürütme"ye bağımlı kılmaktadır.

b) 1876 Kanunu Esasi'si bile olağanüstü mahkemeyi reddederek 1973 DGM'leri ile saman kavramı dışında tabii hakim anlayışı da çiğnenmektedir. Kişileri artık suçun işlendiği yere, zamana göre değişen hakimlerin karşısında yargılamak istenmektedir.

c) Mahkemelerin görevlerinin kanunla gösterileceği ilkesine aykırı olarak bir suçlunun DGM'de yargılanıp yargılanmamasına Savcılar ve Mahkemelerin karar vermesi olanağı yaratılmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun belirli maddelerinde belirtilen suçlar "devlet güvenliğini ilgilendiriyorsa" DGM'lerce incelenecekler aksi durumda olağan mahkemelerin kapsamında kalacaktır. Bu karar ise yürütmeye "bağımlı" olduklarına değindiğimiz yargıç ve savcılarınca verilecektir. Örneğin hepimizde, dinlediğimiz haber bültenlerinden, gazete haberlerinden, politikacıların demeçlerinden çağrışımlar yapan "siyasi menfaat veya şahsi nüfuz temin ve tesis eylemek maksadıyla dini veya dini hissiyatı veya dince mukaddes tanımlanan şeyleri alet ederek her ne suretle olsun propaganda yapan" (TCK madde 163) satırlarında yazılı olan suçun "devlet güvenliğini ilgilendirip ilgilendirmediğine" yürütmeye bağımlı kişiler karar verecektir! (Meclis gündeminde tartışılan son tasarıda 163. maddenin DGM görevlerinden çıkarılmış olduğunu da bu arada belirtmeliyiz).

d) Savunma hakkı DGM'lerde Anayasaya aykırı olarak sınırlandırılmıştır. Mahkeme Başkanının sanık veya müdafii salondan çıkartabilme yetkisi ve hele bu yetkinin "duruşma inzibatı" gibi esnek bir kavrama dayandırılması, itiraz olanağının yokluğu, avukat üzerinde de bir baskı olarak kullanılabilmesi sorunu daha da karmaşıklaştırmaktadır. Hakimin reddi istendiğinde, incelemenin reddi istenen hakim de katıl-

diği kurulca yapılması ve karara itiraz hakkının olmaması en temel savunma haklarından birini ortadan kaldırmaktadır.

FRANSA VE İTALYA ÖRNEKLERİ

DGM'lerin gerek kurulma günlerinde gerek kapatılma tartışmalarında "benzeri mahkemelerin Fransa'da da olduğu" savı sık sık öne sürüldü. Fransız hukuk bilimcileri tarafından bir "yüzkarası" olarak nitelenen bu kuruluşun gerçek kaynağı 1926 tarihli Faşist İtalyan Ceza Kanunu'dur. "Antifaşist davranışlar, suç haline dönüşmüşler, bu suretle istisnai sert tedbirlerin alınmasını gerekli hale getirmişlerdir" gerekçesiyle İtalya'da kurulan bu mahkemeler Fransa'ya Vichi Hükümeti döneminde ünlü diktatör Mareşal Petain tarafından getirilmiş sonradan kaldırılmış, Cezayir savaşı sırasında yeniden kurulmuştur. Mussolini ve PStain gibi kişilerin. sınıfsal çıkarları doğrultusunda çalışan bu mahkemelerin Türkiye'de savunmasını yapmak oldukça güçtür. 1958'de De Gaulle yönetimindeki Fransa'yı, Cezayir savaşını ve bu sömürge savaşına karşı Fransa içindeki muhalefeti gözönüne alınca "savaş durumunda düşmanla işbirliği yapanlar" için kurulan mahkemeleri ve bunlara karşı başta -mahkemeleri kuran kararnameyi iptal eden- Fransız Danıştayını olarak tüm hukuka saygılı çevrelerin verdiği mücadeleyi anlamak daha kolaylaşmaktadır.

Ülkemizde tüm ilerici güçlere karşı kurulan mahkemelere, çağdaş Fransız hukuku; burjuva demokratik devrimini 187 yıl önce tamamlamış bir toplum ile geri bıraktırılmış ülkemizin toplumu; arasındaki aykırılıklar hiçbir demogojiye yer bırakmayacak kadar açıktır.

Fransa'daki mahkemelerin ne kuruluş amaçları ne de uygulamaları Türkiye'dekilerle karşılaştırılmaz. Türkiye'deki DGM'lerin yargılama dönemi içinde ele aldıkları suçların Fransız hukukunda yeri olmadığını bile bile böyle benzerlikler kurulması inandırıcı olmaktan çok uzaktır.

DGM'lere TEPKİLER

- Olağanüstü mahkemelerin çıkması hakkında ilk söylentiler üzerine Türkiye Barolar Birliği'nin 25.4.1971 tarihli bildirisi bu konudaki ilk tepkilerden biri oldu.
  - DGM yasası 1973 Haziran'ında yürürlüğe girdi.
  - Temmuz 1973'te TBB kanununun iptali için Cumhurbaşkanına başvurdu.
  - Diyarbakır DGM ve CHP kuruluş kanununa olan itirazlarını Anayasa Mahkemesine iletiler.
  - 1975 Mayıs'ında Anayasa Mahkemesi DGM'lerin kuruluş kanununu Anayasaya aykırı buldu ve hükümete yeni bir tasarrının yasallaşması için 1976 yılı 11 Ekim'ine kadar süre tanıdı.
  - Diyarbakır DGM Yargıç Şerafettin Canpolat "şaiibli" DGM'leri eleştirdi (21 Kasım 1975, Cumhuriyet Gazetesi).
  - Adana DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Osman Nuri Karateke DGM'ye karşı çıktı (2 Aralık 1975, Cumhuriyet Gazetesi).
  - Askeri Yargıtay Başkanı Hakim Tümgeneral Rafet Tüzün ve Yargıtay Başkanı Cevdet Menteş de DGM'yi eleştirdi.
  - Adana DGM, Anayasa Mahkemesince kapatılmasına karar verilen mahkemelerde yargılamanın durdurulmasını istedi.
  - Özel olarak DGM'lerin verdiği kararları incelemek için kurulan Yargıtay 9. Dairesi bu görüşe katılmadı.
- Yasama döneminin sona ermesine yakın, 1976 yazında ve Meclisin olağanüstü toplantıya çağırılması sırasında DGM'ler konusunda demokratik kuruluşların tepkileri çok yoğunlaştı.
- 26 Haziran 1976'da Çağdaş Hukukçular Derneği bir Açık Oturum düzenledi (Katılanlar Prof. Faruk Erem, Prof. Bahri Savcı, Prof. Müammer Aksoy, Prof. Mümtaz Soysal).
  - Temmuz 1976'da TBB'ce hazır-

lanan bir rapor Cumhurbaşkanlığına, TBMM Başkanlığına, Anayasa Mahkemesi Başkanlığına, Yüksek Hakimler Kurulu, Yüksek Savcılar Kurulu Başkanlıklarına ve Başbakanlığa sunuldu.

- İstanbul, İzmir ve Van Baroları bildiriler yayımladılar, Ankara Barosu Açık Oturum düzenledi.
- TBB gündeminin tek maddesi DGM olan Olağanüstü Genel Kurul toplandı, yürüyüş kararı aldı.
- Çağdaş Hukukçular Derneği, Avukat Halit Çelenk tarafından yazılan "Devlet Güvenlik Mahkemeleri Niçin Kaldırılmalıdır?" adlı broşürü yayımladı.
- 4 Eylül'de MC'nin topladığı imzalarla, DGM tasarılarını kanunlaştırmak için Millet Meclisi olağanüstü toplantıya çağırıldı.
- 14 Eylül'de Meclisin olağanüstü toplantısında DGM yasa tasarıları görüşülmeye başlandı.
- 17 Eylül'de TMMOB ve Oda yöneticilerinin toplantı ve ortak açıklamasında DGM'lere karşı tutum duyuruldu.
- DİSK, DGM'lere karşı direnişe geçti. Yurt çapında büyük etkiler yapan 350 bin işçinin eylemi bağladı (17 Eylül).
- 18 Eylül'de Devrimci Gençlik Dernekleri Federasyonunun Ankara mitinginde 20 bin kişi yürüdü.
- 23 Eylül'de Mecliste çoğunluk sağlanamadığından görüşmeler ertelendi.
- DİSK Yöneticileri bir gün hapsedildikten sonra serbest bırakıldılar, Adana, Mersin, Malatya, İzmir ve İstanbul'da işçiler tutuklandı (24 Eylül).
- 27 Eylül'de Ankara'da yürüyüş düzenleyen TÖB-DER, TMMOB Halkevleri Genel Merkezi, Çağdaş Hukukçular Derneği, Ankara Barosu, TÜİED, TÜM-DER İKD, İGD, Ankara Tabipler Odası, TİB, AKD, Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı büyük bir kitle eylemini yürüttüler.

- 30 Eylül'de Meclis yeniden olağanüstü toplantıya çağrıldı.
- Tüm Öğretim Üyeleri Derneği ile TÜMAS İstanbul Şubelerinin 2 Ekim'de düzenlediği açık oturumda Prof.Tarık Zafer Tunaya, Prof.Öztekın Tosun, Orhan Apaydın konuştu.
- 27 Eylül yürüyüşü bahane edilerek TÖB-DER Valilikçe kapatıldı, direnen işçileri desteklediği gerekçesiyle Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay, İçişleri Bakanlığınca görevinden alında (2 Ekim).
- Bu baskı yöntemleri de Danıştayca geri çevrildi verilen yürütmeyi durdurma kararıyla hem TÖB-DER yöneticileri hem de Dalokay görevlerine döndüler (6 Ekim).
- Çağdaş Hukukçular Derneği'nin yayın organı "Çağımızda Hukuk ve Toplum"un Ekim'de yayımlanan ilk sayısında DGM'ler incelendi.
- CHP'nin parlamento içi engellemeleri sonucu Meclis 11 Ekim'e kadar DGM Kanununu çıkartamadı ve MC iç tüzük değişikliği ve yeni bir yasa tasarısı gibi çalışmalara yöneldi.

DGM'lere KARŞI TEPKİLER NEDEN BU DENLİ YAYGIN VE GÜÇLÜ OLDU

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kapatılması yaklaştıkça bir yandan MC'nin giderek daha sert baskı tedbirleri aldığı diğer yandan demokratik güçlerin toplu eylemlerinin tabana yayıldığı; konunun bilim ve "yüksek" politika çevrelerinde tartışılan bir konu olmaktan çıkıp kitlelere ulaştığı görüldü. Bu nokta sanırız önemle ele alınıp incelenmesi gereken bir özelliktir.

Her ne kadar "Devletin Güvenliği" terimi casusluk, yabancı devletlerle Türkiye aleyhine işbirliği, savaş suçları gibi konuları akla getiriyorsa da günümüz Türkiye'sinde DGM tartışmasında işin bu yönü önem taşımamaktadır. Türkiye'de DGM'ler ile demokrasiye, sola olan yönelme engellenmek istenmektedir ve sorunun odak noktası budur.

Yukarda niteliklerine kısaca değinilen "hükümete bağımlı", "olağanüstü", "siyasi nitelikli" mahkemelerin yetki alanında aşağıda özetlenen konular en önemli yeri almaktadır.

- Türk Ceza Kanunu'nun birçok maddesinin antidemokratik uygulamalara olanak verecek maddeler olduğu uzun süredir hukuk çevrelerinde tartışılan bir konudur. Yürütmeden bağımsız yargıçlar ve savunma hakkına saygı duyan bir muhakeme usulü ile biraz yumuşatılan uygulama, eçemen çevreleri rahatsız ettiğinden DGM ile bağımlı yargıçlar ve antidemokratik yargılama yöntemlerine başvuruldu. Ceza Kanunu'ndan en antidemokratik, esnek, yorum gerektiren maddeler özenle seçilip DGM'lerin yetki alanı içine alındı. Ünlü 141., 142. maddeler; (basılmış veya basılmamış belgeleri...) "fesat kasdıyla neşretmek üzere ele geçen" (TCK madde 154), "memleketin emniyetine tehlike iras edecek surette makale neşreden", "halkı askerlik hizmetinden soğutan" (TCK madde 155) gibi bir yasada bulunması gereken açıklık yerine elden gelmiş bulanık bırakılmış, öznel yorum gerektiren anlatımlar içeren maddeler alınıp DGM'lerin yetki alanı oluşturulmuştur.
- 12 Mart döneminde yapılan değişikliklerle "lüks" olmaktan çıkarılan Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası.
- Yine aynı dönemde tümüyle yeni bir yasa olarak hazırlanan, antidemokratik niteliği hepimize bilinen 1972 tarihli Dernekler Yasası.
- Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası.
MC çevreleri ve özellikle Başbakan tarafından 'DGM ile işçiler arasında bir ilişki yoktur' benzeri ifadeler yalnızca DGM'lerin görev alanları incelendiğinde bile kolayca çürütülebilecek görüşlerdir.
Kaldı ki 1973-1976 arasında -tam anlamıyla hükümetin güdümünde DGM'ler kurulması için yetersiz bir süre de

olsa- uygulamalar, geniş kitlelerin gözünden kaçmayacak kadar belirgindir.

- DGM'ler özellikle toplumsal uyanışın hızlı olduğu, işçi kesiminin, ilerici çevrelerin etkin olduğu kentlerde kurulmuştur.
- Yüzlerce işçi, beşyüzden fazla öğretmen DGM'lerde yargılanmıştır.
- TMMB Başkanı Teoman Öztürk'ün yargılanması başlıbaşına yeterli bir örnek oluşturmaktadır. Birlik Haberleri Derneği'nin 9 Temmuz 1976 tarihli 43. sayısında Makina Kimya Endüstrisi Kurumunda yapılan bir yolsuzluğu açıkladığı için Öztürk DGM'de yargılanmaya başlanmış ve 13-63 yıl hapsi istenmiştir. Yakıştırılan suç "devlet sırlarını açıklamak"tır. Yalnızca bu olay "Devlet Güvenliği" "Devlet Sırrı" gibi sözcüklerin ardında yatanı açıklamak için yeterlidir.

SONUÇ

DGM'ler tüm demokratik güçlerin etkili eylemi sonucunda kapanmıştır.

- Hukukçular DGM'li bir Türkiye'de Hukuk olmayacağını,
- işçiler en doğal hakları olan Grev uygulamalarının engellenmesini,
- Yurtsever aydınlar yolsuzlukları açıklayınca "devlet sırrı" açıklanmış casus muamelesi görececeklerini,
- Tüm demokratik güçler, Dernekler hiçbir demokratik baskı yapamayacak, yürüyüş düzenleyemeyecek duruma geleceklerini,
- DGM'li Türkiye'de ekmeğin fiyatının artırılması üzerine kahvede söhbet eden bir yurtaşın bile tutuklanabileceğini anladılar.

İşte geniş kitlelerin önlerindeki bu büyük tehlikeyi görüp kavraması üzerine DGM'lerin kapatılması sağlandı.

Bundan sonra da benzeri baskı önlemlerinin demokratik yöntemlerle engellenmesinde örgütlerimize ve tek tek hepimize çok önemli görevler düşmektedir.

KONUT KİRALARINDAKİ GÜNCEL ÇELİŞKİ

İlhan tekeli

Konut kiralaları siyasal gündemde önemli bir yer tutmaya başlamak üzere. Bu, Türkiye'nin siyasal gündeminde ikinci kere yer alışı olacak. Birincisi, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye'de hızlı bir şehirleşme sürecine girince ortaya çıkmıştı. Yapı sektörünün örgütlenmesi bu talebi karşılayacak düzeyde değildi. Şehirleşmeye koşut olarak yükselen kiraların kamuoyunda yaptığı baskı, konut kiralarının dondurulması gibi etkili olmayacağı bilinen önlemlerin alınmasına neden oldu. Oysa sorunun çözümü bu tür yüzeysel önlemlerden değil, konut arzını artıracak yeni bir örgütlenmeden geçiyordu. Bu çözüm toplumsal süreçlerin ikili bir konut piyasasını oluşturmasıyla kendiliğinden ortaya çıktı. Bir yandan gecekonduların yapılmaması süreci etrafında formel olmayan bir konut piyasası oluştu, öte yandan sosyal güvenlik fonlarının ve konut ihtisas bankalarının orta sınıflara sağladığı kredi olanaklarına paralel olarak formel konut piyasasındaki konut arzı arttı, iki piyasadaki konut arzının artışı konut kiralarının düşmesini sağladı ve kira sorunu siyasal gündemden oldukça uzun bir süre için düştü.

ARSA SPEKÜLASYONUNU KİŞKİRTAN ÇÖZÜM

Bulunan çözüm geçici idi. Üretim teknolojisinde bir değişim getirilmemişti. Konutlar yine tek tek üretiliyordu. Teşvik edilen, herkesin kendi evine sahip olması idi. Sistem, ilke olarak kiralık konut üretmiyordu. Ancak toplumdaki yatay hareketlilik sonucunda boşalan konutlar kiralık olarak arz ediliyordu. Böyle bir çözüm küçük üreticiye ve orta sınıfların mülkiyet güdülerinin kıs-

Ilhan Tekeli, Danışman,
Ankara Belediyesi

kırtılmasına dayanıyordu. Bu ise spekülasyon bir arsa piyasasının doğmasına neden oluyordu. Böylece İkinci Dünya Savaşı sonrasında bulunan çözüm kendi iç çelişkisini de beraberinde getirmiş oluyordu.

YÜKSEK KİRA DÜŞÜK GETİRİ ÇELİŞKİSİ

Bugün konut kiraları ilginç bir çelişkinin varlığını sergilemektedir. Kiracılar açısından konut kiraları çok yüksek bir düzeydedir. Orta ve üst orta sınıflar, gelirlerinin yüzde kırkına ulaşan bir bölümünü kira olarak ödemektedir. Bu düzey hem gelişmiş kapitalist ülkelere hem de sosyalist ülkelere göre çok yüksektir.

Oysa konut kiralarına mülk sahipleri açısından bakınca çok farklı bir durum görülmektedir. Kira gelirleri, yatırılan sermayeye yüzde onun altında bir getiri sağlamaktadır. Bu ise Türkiye'deki sermaye piyasasının getirilere göre çok düşüktür. İkinci Dünya Savaşı sonrasında bulunan çözüm bu ilginç çelişkiyi ortaya çıkarmıştır. Konut kiraları, kiracılara göre çok yüksek değerlere ulaşırken, mülk sahiplerine çok düşük getiri sağlamaktadır.

ÇELİŞKİNİN NEDENLERİ

Neden bu çelişki doğmakta ve varlığını sürdürmektedir? Doğan spekülasyon arsa piyasası içinde, tek tek konut yapmaya dönük bir süreç içinde yapılan konutlar, çok pahalı olmaktadır. Bu durumda kiracının ödediği yüksek miktarlar bile sermayeye düşük getiri sağladığı için yeterli, sayıda kiralık konut üretilmemekte, kiralar yüksek düzeylerini koruyabilmektedir. Bugün konutlar sağlayacakları kira için üretilmemektedir. Konut üretiminde hakim olan iki güdü vardır. Bu güdülerden biri enflasyonist ve spekülasyon bir ortamda gayri menkul sahibi olmanın sağladığı güvence, diğeri ise orta sınıfların sosyal güvenlik kurumlarının sağladığı uzun süreli düşük faizli krediden yararlanarak kendi evine sahip olup yüksek kira ödemekten kaçınmaktır. Bu tür güdülere dayanarak gelişen bir piyasa yukarıda belirtilen çelişkinin keskinleşerek devamını sağlamaktadır.

SANAYİ SERMAYESİ DURUMDAN MEMNUN

Bu noktada ortaya çıkan en önemli soru kiraların yükselmesinin sanayi sermayesinin çıkarları ile çelişip çelişmediğidir? Normal olarak kiraların yükselmesinin, emeğin maliyetini artıracığı için sanayi sermayesinin bu artışı engelleyici çabalarda bulunması beklenebilir. Oysa Türkiye'de konut piyasasının ikili olması bu sorunu kendiliğinden çözmektedir. Gecekonduların sanayi sermayesine bir yük yüklemeyi sağlamaktadır. Sanayinin gereksinim duyduğu bürokratik, orta sınıf işgücü ise yukarıda sıralanan mekanizma ile kendi evine sahip olabilmektedir. Orta sınıfların konut sorununun kiralık konutlarla değil, mülk konutlarla çözülmesi, bu işgücünün coğrafik hareketliliğini azaltıcı bir etki yarattığı için ayrıca sanayi sermayesinin çıkarları ile uzlaşmaktadır.

ÇÖZÜM KONUT ÜRETİMİNDE SANAYİLEŞME

Bu çelişki ne kadar devam edecektir. Bunun değişmesi yönünde belirtiler var mıdır? Bugünkü düzenin hakim sınıfların çıkarıyla çelişen bir yanı, açıkça ortaya çıkmamaktadır. Buna karşın iki önemli gelişme gözlenmektedir. Bunlardan birisi 1971'den beri konut yatırımlarında gözlenen görece düşmenin neden olduğu epeyi hızlı bir kira yükselmesidir. Artık kiralar, kamuoyunda baskı yaratmaya başlamıştır. Diğeri ise endüstriyel konut üretimine geçiştir. Belediyeler ve başka organizasyonlar hızla endüstrileşmiş bir toplu konut üretimine geçmektedir. Bu hem arsa spekülasyonunun etkisini kırarak, hem konutun yapılmaması ve maliyetini düşürecektir. Muhakkak olan bir şey varsa o da gelecekte konut sorununa bulunacak çözüm, bu eğilimin güçlendirilmesinden geçecektir. Bu sürecin hakim hale gelmesi Türkiye'de konut sorununun ekonomi politiğine çok yeni boyutlar getirecektir. Yeni koşullarda gecekonduların sorununa hem hakim sınıfların hem de gecekonduların bakış açısı bugünkünden çok farklı olacaktır.

(Politika, 3 Eylül 1976)

Anayasa Mahkemesi kamu kuruluşlarının özel sektöre devrini önledi

Kamu iktisadi kuruluşlarının hisselerinin yüzde 49'una kadar olan bölümünün özel kesime satılmasını öngören Cephe Hükümetine ait 1976 bütçesinin 72. maddesi CHP'nin açtığı dava sonucunda Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 1976 Mali Yılı Bütçesinin 72. maddesinin iptal edilmesine ilişkin kararı 15 Eylül 1976 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Bütçenin anılan maddesi "Anonim şirket statüsündeki kamu iktisadi kuruluşlarının yüzde 49 hisse oranına değgin olan bölümünün hisse senetlerinin rayiç bedelleri üzerinden üçüncü kişilere devrini" öngörmekteydi. Cephe Hükümetince hazırlanan ve ilk kez bütçe yasasına getirilmiş olan bu madde bütçe görüşmeleri sırasında büyük tartışmalara yol açmış ve kamu iktisadi kuruluşlarının birer "kamu kuruluşu" olma niteliğini ortadan kaldıran, bu kuruluşları da özel kesimin emrine devredici bir yöntem olarak yorumlanmıştı.

Meclislerde bu maddenin de bütçenin tümü gibi kabul edilmesi üzerine CHP iptal istemiyle Anayasa Mahkemesine dava açmıştı, iptal gerekçesinde bütçe yasasının ve Anayasanın değişik maddelerine yollama yapmakta ve şöyle denilmektedir: "Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, toplumun tüm kesimlerinin katkısıyla kurulmuş olan kamu iktisadi teşebbüslerine ve bunların ortaklarına ilişkin payların bir bölümünün özel girişim sahiplerine katılmasının, kamu yararı ve sosyal devlet kavramlarıyla bağdaşır yanı yoktur. Devlet, Anayasanın üçüncü bölümünde belirtilen iktisadi ve sosyal amaçlara ulaşma ödevlerini önemli oranda kamu iktisadi teşebbüsleriyle yerine getirebilecektir. Bunların satılması halinde ise, mali kaynaklar bütütün yetersiz hale getirilmiş olacaktır. Kamu yararının gerektirdiği hallerde devletleştirme için 39. maddeyi getiren Anayasa, kamu iktisadi teşebbüslerinin satılması

ve bunun sınırları konusunda herhangi bir madde getirmemiştir. Çünkü kamu iktisadi teşebbüslerinin satışını istememiştir. Bunların satışına girişmek, Anayasanın ruhuna ve düzenlemesine ters düşer."

Anılan iptal istem gerekçesi Anayasa Mahkemesi tarafından yerinde görülmüş ve bütçenin 72. maddesi oybirliği ile iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin Resmi Gazete'de yayınlanan kararında özetle şöyle denilmektedir:

"Yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, anonim şirket statüsündeki kamu iktisadi teşebbüslerine, iktisadi devlet teşekkülleri müesseselerine ait hisse senetlerinin belirli bölümlerinin üçüncü şahıslara devri, satışı, sermayelerinin artırılması, iktisadi devlet teşekkülleri müesseselerinin anonim şirket statüsüne geçirilmesi gibi konular, bu kuruluşlarla ilgili kanunlarda veya Türk Ticaret Kanunu gereğince esas mukavelelerinde düzenlenmiş iken, bütçe kanunu ile getirilen hükümlerle başka kurallara bağlanmış, diğer bir deyimle değişikliklere uğratılmıştır. (...) 1976 bütçesinin 72. maddesi hükmü, sözü edilen madde kapsamına giren kuruluşların kendi özel kanunlarının bazı hükümlerini, Anayasa'nın bütçe kanununa ilişkin 94. maddesindeki yol ve yöntemler uygulanmak suretiyle değiştirilmiş olduğundan, Anayasa'nın 92, 93, 94 ve 126. maddelerine aykırı düşmüştür."

Bir üyemiz uluslararası ödül aldı

Belçika'daki "A.I.M. (Association des Ingenieurs ElSctriciens Montefiore)" örgütü tarafından elektrik mühendisliği dalında her 5 yılda bir verilen uluslararası "George Montefiore" ödülünü, 1975 yılında üyemiz Muzaffer Canay aldı. ödül töreni 18 Eylül 1976'da Liege kentinde yapıldı.

KTÜ'ye "Ülkücü" elemanlar yerleştirilmek isteniyor

TMMOB Başkanı Teoman Öztürk ve Makina Mühendisleri Odası Sekreteri Neşet Kocabıyıkoğlu, yaptıkları açıklamada, Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne asistan olarak alınacak teknik elemanlarda "Ülkücü olma" koşulu arandığını belgelerle açıklamışlar, faşist baskı ve uygulamaların yanısıra devlet kadroları hızla faşistleştirilmektedir diyerek özetle şöyle konuşmuşlardır:

"Ülkücü Teknik Elemanlar Derneği (Ülkü-Tek), ne olduğu iyiden iyiye ortaya çıkmış olan 'Ülküleri' açısından 'fazla tayda mülhaza ettiği için' tüm 'Ülküdaş' makina mühendislerine Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne girmeleri için çağrı yapmaktadır. Fotokopisi bulunan bu belge de kanıtlamaktadır ki, 'Ülkücüler' makina mühendisliği bölümüne eğitimi ve bilimi geliştirmek açısından değil, 'Ülküleri' açısından 'fazla fayda' gördükleri için, yada bir başka deyişle Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde ilerici, yurtsever öğrenciler üzerinde yeni oyunlar tezgahlamak için kendi adamlarını yerleştirmeyi planlamakta ve uygulamaktadırlar. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin de önümüzdeki günlerde diğer okullarda ve iş yerlerinde tezgahlanan oyunlara sahne olacağı şimdiden, bu belgeye dayanarak, 'söylenebilir.'

Öte yandan, basına dağıtılan belge şöyledir:

"Ülkü-Tek
Ülkücü Teknik Elemanlar Derneği
Sayın..., 28.8.1976

Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne asistan olmak üzere makina yüksek mühendisleri aranmaktadır.

Ülkümüz yönünden fayda mülhaza ettiğimizden dolayı gereken ilginin gösterilmesi ve en kısa zamanda derneğimiz genel merkezine müracaat edilmesi rica olunur. Tanrı Türk'ü korusun.

Genel Sekreter
Selâhattin Baysal"

80 milyonluk TV malzemesi depolarda çürüyor

Türkiye ile Almanya arasında üç yıl önce imzalanan bir anlaşma uyarınca Bonn Hükümeti tarafından TRT'ye verilen 11 milyon marklık (yaklaşık 80 milyon Türk Lirası) televizyon araç ve gereçleri, Ankara-İstanbul yolu üzerindeki TRT kısa dalga verici istasyonları depolarında çürümeye terk edilmiştir. Bu arada, özel donatımlı iki tane Volkswagen kamyonet de depo önünde bekletilmektedir. Türkiye ile Almanya arasındaki söz konusu anlaşma 28 Mayıs 1975 günü Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Bonn Hükümeti anlaşmaya uyarak geçen Şubat ayında Türkiye'ye ayrıca 8 kişilik bir uzman heyeti göndermiştir.

Bonn Hükümeti, ayrıca TV eğitim merkezlerinde kullanılmak üzere TRT Genel Müdürlüğüne 11 milyon Mark değerinde TV araç ve gereçleri de göndermiş, ancak bu araç ve gereçler aylardır depolarda bekletilmeye başlanmıştır.

İBMM CHP gruplarının TRT Genel Müdürü Şaban Karataş'ın işlemlerini araştırmakla görevli komisyonunun sözcüsü Necdet Evliyagil de Bonn Hükümetinin TRT'ye gönderdiği araç ve gereçlerin depolarda bekletildiği yolundaki haberi doğrulamış ve şunları söylemiştir:

"Türkiye ile Almanya arasında üç yıl önce imzalanan bir anlaşma uyarınca Bonn Hükümeti, Türk TV elemanlarının eğitilmesi amacıyla Ankara ve İstanbul'da birer TV eğitim merkezinin kurulmasına yardım yapmaya söz vermiş ve bu merkezlerde kullanılmak üzere 11 milyon marklık TV stüdyo araç ve gereçlerini ve bunlara ek olarak özel donatımlı iki adet kamyoneti Türkiye'ye hibe olarak vermiştir.

Bu anlaşma Resmi Gazete'de de yayınlanmıştır. Bonn Hükümeti aynı anlaşma çerçevesinde binaları TRT tarafından yaptırılacak bu merkezlerde görev yapmak üzere 10 TV uzmanından 8'ini geçen Şubat ayının sonlarında Ankara'ya göndermiştir. Ancak Karataş TV Eğitim Merkezi binalarını sağlayamadığı gi-

bi Alman TV uzmanlarını da aylarca oyalamış ve bu uzmanlara ayda ortalama 70 bin lira olmak üzere Şubat'tan bu yana yaklaşık olarak yarım milyon lira ödeme yaptırmıştır."

CHÜriyet, 6 Ağustos 1976)

Cumhuriyet Yurdunun polis zoruyla boşaltılması geniş tepki yarattı

SBF ve Basın Yayın Yüksek Okulundan 160 öğrencinin kaldıkları "Cumhuriyet Öğrenci Yurdu" nun, Ankara Valiliği'nin emri ile onarım gerekçesiyle boşaltılması geniş tepkilerle karşılanmıştır. Bayramın ikinci günü Cumhuriyet Öğrenci Yurdu boşaltılarak SBF'li öğrenciler Yenişehir Öğrenci Yurdu'na taşınmışlardır. SBF'de bir yandan sınavlar yapılmaktadır ve son günlerde herhangi bir olay çıkmamıştır.

Sınav arasında bayram gününde sabah erken saatte öğrenci yurdunun onarım iddiasıyla boşaltılması SBF Öğrencilerine hazırlanan yeni bir oyun olarak nitelendirilmiştir. Ankara Valiliği, Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun "onarım" isteği üzerine, yurdu güvenlik kuvvetlerine boşalttırmıştır. Bayram günü, kıyapları eşyaları kapı dışına bırakılan öğrenciler uzun süre dışarıda kalmışlardır. Yurda giren polisler yurttan arama da yapmışlar, öğrencilerin bazı kıyaplarını alıp Emniyete götürmüşlerdir. Polisler, yurttan silah araması yapmışlar, ancak herhangi bir şey bulamamışlardır. Yurda yakın oturan vatandaşlar olayı protesto etmişler, "polisler komandoların barındığı Site yurdunu boşaltabiliyorlar mı, orada arama yapabiliyorlar mı?" diye sormuşlardır. Yurt boşaltılırken minderler havada uçmuş, öğrencilerin yatakları yerlere atılmıştır. Yataklar sonra "Site" yurduna taşınmıştır.

ONARIM BAHANE Mİ?

Öte yandan SBF'li öğrencilerin kaldıkları "Cumhuriyet" yurdunun boşaltılmasının onarımla hiçbir ilgisi olmadığı da bildirilmektedir. Öğrenildiğine göre SBF Cumhuriyet Yurdu, saat 05,30'da sarılmış, öğrenciler 06'da yataklarından kaldırılmışlardır. Yapılan aramada

Tandoğan mitingi ile ilgili bazı bildirimler bulunarak 4 kişi gözaltına alınmıştır. Öğrenciler polis arabalarına doldurularak Yenişehir Kız Öğrenci Yurdu'na götürülürken öğrencilerin yatakları da Site Yurdu'na taşınmıştır.

SBF ve BYYO öğrencilerinin Cumhuriyet Yurdundan çıkarılmalarının gerçek nedeninin, buranın da bir komando yuvası yapılması olduğu ileri sürülürken, Ticaret ve Turizm Yüksek Okulu'nun Cumhuriyet Yurdu'na taşınacağı da söylenmektedir.

"Kimya mühendisi Tünce!* in ölümü, basit bir iş kazası değildir"

Kimya Mühendisleri Odası Merkez Yönetim Kurulu, bir süre önce Petkim Yarımca tesislerinde bir iş kazası sonucu öldüğü bildirilen Oda üyesi Fuat Tuncel'in ölümüyle ilgili bir açıklama yaptı. Açıklamada özetle şöyle dendi:

"Yönetim Kurulumuz, Petkim Yarımca Petrol-Kimya tesislerinde 19 Ağustos 1976 günü 5 işçi ile bir mühendisin had safhada zehirlenmesi ve bir mühendisin de ölümü ile sonuçlanan, başına ve kamuoyuna 'cıva zehirlenmesi' ile ilgili bir iş kazası olarak yansıtılan olay üzerinde konuyla ilgili gerekli araştırmaları yerinde yapmıştır.

Olay kompleksin etilen ünitesinde bulunan kulelere kurutucu maddenin doldurulması sırasında ve sorumluların su götürmez açık ihmali sonucu meydana gelmiştir.

Sınırlı ölçüde sanayi işyerlerine sahip ve ekonomisinde halen tarımın ağır bastığı bir ülkede her yıl ortalama 800 000 iş kazası oluyor, 800 kişi ölüyor ve 2500 kişi sakat kalıyor, ülke ekonomisini canları pahasına ayakta tutan milyonlarca emekçi biraz da şans eseri yaşıyor demektir.

Öte yandan, bunları olağan "iş kazaları" olarak gösterip geçiştirmek mümkün değildir.

Bu ölümleri olağan göstermeye çalışan, gerekli önlemleri almayan yöneticiler sorumludurlar ve suç işlemektedirler."